

ES ATSAKINGOS MAISTO VERSLO IR RINKODAROS PRAKTIKOS ELGESIO KODEKSAS

Bendras kelias tvarios maisto sistemos link

Anotacija

Atsakingos maisto verslo ir rinkodaros praktikos elgesio kodeksas yra [ES strategijos „Nuo ūkio iki stalo“](#) vienas iš pirmųjų rezultatų ir neatsiejama jos veiksmų plano dalis. Jame išdėstyti bendri siekiai ir orientaciniai veiksmai, kuriuos strategijos „Nuo ūkio iki stalo“ dalyviai, pavyzdžiui, maisto gamintojai, maisto paslaugų teikėjai ir mažmenininkai, gali savanoriškai suderinti, įsipareigoti juos vykdyti ir prisidėti prie jų vykdymo siekdami pereiti prie tvarių maisto sistemų.

2021 m. birželio mėn.

TURINYS

I. PREAMBULĖ	2
1.1 Įžanga	2
1.2 Tikslas ir struktūra	3
1.3 Taikymo sritis	4
1.4 Funkcijos ir atsakomybė	4
II. PAGRINDINIAI PRINCIPAI	7
III. ĮTRAUKIMO Į MAISTO TVARUMĄ SISTEMA	10
3.1 Bendri siekiai ir orientaciniai veiksmai	10
3.1.1 Sveikos ir tvarios mitybos maisto vartojimo įpročių skatinimas	11
3.1.2 Maisto perdirbimo, mažmeninės prekybos, maisto paslaugų ir svetingumo sektoriaus vidaus procesų tvarumo gerinimas	15
3.1.3 Maisto vertės grandinės tvarumo gerinimas pirminių gamintojų ir kitų dalyvių atžvilgiu	19
3.2 Plataus užmojo įmonių įsipareigojimų sistema	23
3.2.1 Tinkamos įmonės	23
3.2.2 Įsipareigojimų specifikacija	23
3.2.3 Įsipareigojimų stebėseną ir ataskaitų teikimas	24
3.2.4 Įsipareigojimų ir pažangos ataskaitų atskleidimas	25
3.2.5 Įsipareigojimų vertinimo ir peržiūros procesas	25
3.3 Tinkamos sąlygos	26
IV. ĮGYVENDINIMO SĄLYGOS	27
4.1 Valdymas	27
4.2 Bendras Kodekso stebėjimas ir vertinimas	28
4.3 Atsisakymo dalyvauti sąlyga	29
4.4 Įsigaliojimas	29

I. PREAMBULĖ

1.1 Įžanga

Atsižvelgiant į [Europos žaliąjį kursą](#), įskaitant [Europos Komisijos komunikatą dėl strategijos „Nuo ūkio iki stalo“](#) ir įvairias kitas svarbias politikos iniciatyvas ES ir tarptautiniu lygiu, siekiant spręsti klimato kaitos, aplinkos būklės blogėjimo, biologinės įvairovės nykimo, netinkamos mitybos ir neužkrečiamųjų ligų bei kitas problemas, šio Atsakingos maisto verslo ir rinkodaros praktikos elgesio kodekso (toliau – Kodeksas) 1 priede nurodytos asociacijos ir bendrovės (toliau – Pasirašiusieji) yra pasirengusios prisidėti prie maisto sistemų, kuriose yra jų įtakos zona, pertvarkymo.

Nors daugelis Europos maisto tvarkymo subjektų aktyviai prisideda prie perėjimo prie tvaresnio vystymosi ir jau yra padarę nemenką pažangą savo individualiais veiksmais bei bendradarbiaudami su kitais ekonomikos ir visuomenės subjektais, manoma, kad perėjimas prie tvarių maisto sistemų galėtų suteikti dar didesnę aplinkosauginę, sveikatos ir socialinę naudą, užtikrinti didesnę ekonominę pelną ir tai, kad atsigavus po COVID-19 krizės visuomenė ir subjektai judės tvarumo link. Šis pokytis negali įvykti be visų pagrindinių maisto sistemos subjektų, įskaitant, bet neapsiribojant, Europos maisto tiekimo grandinės vidurinę dalį, kuri prisiima pagrindinę atsakomybę ir atlieka prasmingus veiksmus šiame procese.

Siekdami prisidėti prie šio perėjimo, Pasirašiusieji, aktyviai dalyvaujant ir prisidedant kitoms suinteresuotosioms šalims, įskaitant tarptautines organizacijas, NVO, profsąjungas ir verslo asociacijas, ir kartu su Europos Komisijos tarnybomis parengė šį savanorišką Kodeksą ir remia atitinkamus jame išdėstytus siekius kurti tvarias maisto sistemas.

1.2 Tikslas ir struktūra

Šio Kodekso tikslas – suvienyti bendram siekiui kurti tvarias maisto sistemas, kviečiant įvairaus dydžio įmones, veikiančias maisto gamybos, prekybos, perdirbimo, reklamos, platinimo ir tiekimo srityse, taip pat kitas maisto sistemos suinteresuotąsias šalis laikytis šios bendros darbotvarkės ir konkrečiais veiksmais prisidėti siekiant joje nustatytų tikslų.¹

Tam, kad šis Kodeksas būtų sėkmingai įgyvendintas, jis turi prisidėti prie maisto sistemų aplinkosauginio, sveikatos ir socialinio tvarumo, kartu užtikrindamas ekonominį Europos maisto vertės grandinės tvarumą. Šis Kodeksas prisideda ne tik prie ES strategijos „Nuo ūkio iki stalo“ tikslų, bet ir prie kitų Europos žaliajo kurso iniciatyvų (įskaitant biologinės įvairovės strategiją, ES pramonės strategiją), Europos kovos su vėžiu plano, taip pat tarptautinių tvarumo tikslų, tokių kaip Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslai (DVT) ir Paryžiaus klimato susitarimo tikslai.

Remiantis Pagrindiniais principais (**II skyrius**), šį Kodeksą sudaro dvi pagrindinės įtraukties dalys (**III skyrius**):

1. **Bendra siekių ir uždavinių sistema**, nustatanti bendrą ES maisto grandinės ir kitų subjektų viziją, padedančią kurti tvarias maisto sistemas. Šie siekiai pagrįsti įvairiais **orientaciniais veiksmais**², kurie skatina bet kurią maisto įmonę, mažą ar didelę, pereiti prie tvarių maisto sistemų. Bendrus siekius ir orientacinius veiksmus galima rasti **3.1 skirsnyje**.
2. **Plataus užmojo įmonių įsipareigojimų sistema**, skatinanti pirmauti. Atskiros įmonės, turinčios lyderystės bruožų, raginamos prisiimti apčiuopiamus, svarbius ir išmatuojamus įsipareigojimus, kurie bus stebimi atsižvelgiant į pažangą, padarytą siekiant bendrų šiame Kodekse nustatytų siekių. Daugiau informacijos, įskaitant konkrečias nuostatas mažoms ir vidutinėms įmonėms (MV)), pateikiama **3.2 skirsnyje**.

---

¹ Šiame Kodekse vartojama ši apibrėžtis: „*Tvari maisto sistema – tai maisto sistema, užtikrinanti maisto saugumą ir maistingumą visiems taip, kad nebūtų pakenkta ekonominiams, socialiniams ir aplinkosauginiams pagrindams, siekiant užtikrinti maisto saugumą ir maistingumą ateities kartoms. Tai reiškia, kad tvari maisto sistema: i) yra pelninga (ekonominis tvarumas); ii) teikia plačią naudą visuomenei (socialinis tvarumas); ir iii) daro teigiamą arba neutralų poveikį natūraliai aplinkai (aplinkosauginis tvarumas).*“ (Maisto ir žemės ūkio organizacija, FAO)

² Daugiau nei teisiniai įsipareigojimai, galioję taikant Kodeksą.

Pripažįstama, kad tik ūkio subjektų vidurinėje maisto grandinės dalyje veiksmų nepakanka maisto sistemoms pertvarkyti. Be kitų maisto sistemoje dalyvaujančių ar su ja susijusių subjektų (valdžios institucijų, pilietinės visuomenės, kitų maisto grandinės subjektų ir susijusių tiekėjų, vartotojų) veiksmų, norint pasiekti Kodekse numatytus tikslus, būtina stiprinti bendradarbiavimą visoje vertės grandinėje ir tarp privačių bei viešų subjektų. Lygiai taip pat strategijoje „Nuo ūkio iki stalo“ pripažįstama, kad svarbu sudaryti sąlygas palaikyti, įgyvendinti, palengvinti ir paspartinti visų maisto sistemų dalyvių veiksmus, kad šie taptų tvarūs. Daugiau apie tai – **3.3 skirsnyje**.

1.3 Taikymo sritis

Šis Kodeksas taikomas Pasirašiusiesiems, kurie gali būti Europos asociacijos, maisto tvarkymo subjektai ir kiti maisto sistemose dalyvaujantys arba su jomis susiję subjektai, galintys reikšmingai palaikyti ir (arba) prisidėti prie Kodekse nustatytų siekių įgyvendinimo. Kodeksas taikomas visai veiklai, susijusiai su maisto gamyba, prekyba, perdirbimu, reklama, platinimu ir tiekimu.

Šio Kodekso laikymasis yra savanoriškas ir papildo esamų teisinių įsipareigojimų laikymąsi.

1.4 Funkcijos ir atsakomybė

Pasirašydamos:

a) **Europos asociacijos** įsipareigoja:

- *remti šiame Kodekse nustatytus siekius (jei taikoma);*
- *reklamuoti ir platinti šį Kodeksą su įtakos zonoje (-se);*
- *raginti savo narius suderinti savo tvarumo veiksmus ir (arba) verslo praktiką su Kodekso siekiais ir uždaviniais ir, jei reikia, pakviesti juos savanoriškai jungtis prie šio Kodekso;*
- *išnagrinėti galimybę sukurti konkrečiam sektoriui skirtas priemones ir išteklius šiam Kodeksui palaikyti;*
- *kasmet teikti savo veiklos remiant šį Kodeksą ataskaitą, kuri bus skelbiama atviroje tam skirtoje svetainėje;*
- *toliau palaikyti dialogą su kitais maisto grandinės ir (arba) sistemų subjektais bei ES ir tarptautinės politikos formuotojais, siekiant sutvirtinti (užmegzti) santykius, keistis gerąja patirtimi ir aptarti iškilusius iššūkius, mokytis vieniems iš kitų (per tyrimus, projektus) ir*

kurti geresnį tarpusavio supratimą, taip pat nustatyti bendradarbiavimo ir potencialios partnerystės galimybes.

Tai, kad Europos asociacija pasirašo šį Kodeksą nereiškia, kad ji prisiima įsipareigojimus savo narių vardu, nebent tai būtų aiškiai nurodyta įsipareigojime, pateiktame jos narių vardu.

Pagal savo galimybes ir įgaliojimus **asociacijos**³ gali savanoriškai palaikyti Kodeksą siūlydamos:

- **konkretų indėlį** (pvz., sektoriaus rekomendacijas, veiksmų gaires, tyrimus); arba
- **plataus užmojo įsipareigojimus savo narių vardu.**

Asociacijos, norinčios prisiimti plataus užmojo įsipareigojimus savo narių vardu, turėtų laikytis 3.2.2 skirsnyje nustatytų įsipareigojimų specifikacijų. Jos turėtų kasmet pranešti apie savo įsipareigojimų vykdymą, išskyrus atvejus, kai pateikiamas pagrįstas paaiškinimas, kodėl ataskaitos turi būti teikiamos kitu laiku. Bet kuriuo atveju ataskaitos apie asociacijų įsipareigojimus jų narių vardu turi būti teikiamos ne rečiau kaip kartą per du metus. Įmonės, dalyvaujančios asociacijos įsipareigojime (-uose), neteikia to paties įsipareigojimo pagal šį Kodeksą individualiai.

Konkretus asociacijų indėlis ir plataus užmojo įsipareigojimai (taip pat su pastaraisiais susijusios stebėsenos ataskaitos) bus pripažinti ir paskelbti specialioje Kodekso svetainėje.

b) **Individualios įmonės** įsipareigoja:

- *pasiūlyti bent vieną (1) plataus užmojo, apčiuopiamą ir išmatuojamą įsipareigojimą pagal 3.2 skirsnyje nustatytus kriterijus;*
- *pateikti metinę pažangos ataskaitą, kuri bus paskelbta atviroje tam skirtoje svetainėje.*

Bendrieji principai, taikomi visiems Pasirašiusiesiems:

- Atsižvelgiant į šiame savanoriškame Kodekse išdėstytų įsipareigojimų apimtį ir nevienalytį dalyvaujančių suinteresuotųjų subjektų ratą, Pasirašiusieji veiks tik tose srityse, kuriose jie gali reikšmingai prisidėti pagal savo įgaliojimus, pajėgumus, verslo veiklą ar strategijas.

---

³ Įskaitant sektoriaus, šalies ar vietos lygiu.

- Įmonės įsipareigoja imtis veiksmų, pavyzdžiui, numatytų šiame Kodekse, taip, kad būtų visiškai laikomasi ES ir nacionalinių konkurencijos įstatymų. Pavyzdžiui, Pasirašiusieji neturi diskutuoti, bendrauti ar keisti jokia komercine informacija. Tai apima ir neviešą informaciją apie: kainas; rinkodaros ir reklamos strategiją; išlaidas ir pajamas; prekybos su trečiosiomis šalimis sąlygas (įskaitant pirkimo strategiją); tiekimo sąlygas; prekybos programas ar platinimo strategiją.

II. PAGRINDINIAI PRINCIPAI

Šiam Kodeksui ir jį Pasirašiusiesiems taikomi pagrindiniai principai:

1. Teisės aktų laikymasis

Visi šį Kodeksą pasirašę asmenys bei asmenys, dalyvaujantys vykdant Kodekse numatytas iniciatyvas, laikosi ir vykdo visus taikomus įstatymus ir kitus teisės aktus, ypač ES ir nacionalines konkurencijos taisykles.

Šis Kodeksas ir jame numatyti įsipareigojimai patvirtina Pasirašiusiųjų savanorišką ketinimą remti Kodekse išdėstytus siekius, prisidedant prie bendrų strategijos „Nuo ūkio iki stalo“ ir Europos žaliojo kurso tikslų. Šis savanoriškas Kodeksas ir jame numatyti įsipareigojimai nėra teisiškai privalomi ir nesudaro bei ateityje nesudarys jokių sutartinių ar ikisutartinių įsipareigojimų pagal kokius nors įstatymus ar teisinę sistemą. Nė viena šio savanoriško Kodekso ir jame numatytų įsipareigojimų dalis negali būti aiškinama kaip sukurianti atsakomybę, teises, teisių ar įsipareigojimų atsisakymą kuriai nors šaliai arba atleidžianti šalis nuo jų teisinių įsipareigojimų. Šis savanoriškas Kodeksas ir jame numatyti įsipareigojimai jokia būdu nepakeičia, neišplečia ir nepaaiškina esamos ar būsimos teisinės sistemos, reglamentuojančios ES maisto sistemas. Šis savanoriškas Kodeksas ir jame numatyti įsipareigojimai negali būti naudojami kaip įrodymai ar jų dalis jokiuose teisiniuose procesuose.

2. Pozityvus bendradarbiavimas

Šis Kodeksas ir jį Pasirašiusiųjų veiksmai grindžiami pozityviomis vertybėmis, įskaitant atvirumą, toleranciją ir pagarbą. Kodeksas paremtas holistiniu požiūriu, kuris užtikrina įvairių suinteresuotųjų šalių dialogą, kuris suburia įvairius subjektus. Tai padės nustatyti, bendrinti ir plėsti įvairias (tarp)nacionalines, regionines ar vietos iniciatyvas, kuriomis remiamas maisto tvarumas, įskaitant daugiašalius suinteresuotųjų subjektų bendruomenės projektus. Pasirašiusieji yra suinteresuoti dirbti kartu, kad būtų pasiektas bendras šio Kodekso įsipareigojimas ir nustatyti bendri uždaviniai bei galimybės.

3. Sąžiningumas ir kolegialumas

Pasirašiusieji veikia sąžiningai ir, įgyvendindami šį Kodeksą, abipusiai pagarbiai ir sąžiningai bendradarbiauja tarpusavyje.

Įtraukumas

Visi Pasirašiusieji turi galimybę aktyviai prisidėti ir pareikšti savo nuomonę. Atsižvelgiant į tai, kad sėkmingam perėjimui prie tvarių maisto sistemų labai svarbus maisto sistemų dalyvių bendradarbiavimas, šiame Kodekse gali dalyvauti nauji Pasirašiusieji, kad į strategiją būtų įtraukti visi susiję maisto sistemų dalyviai.

Pasirašiusieji pripažįsta, kad dėl to, jog jie veikia skirtingai, skiriasi jų dydis ir verslo modeliai, portfeliai ir klientų auditorijos, Kodekse yra numatyti įvairūs būdai prisidėti prie siekių.

Kadangi daugiau kaip 99 proc. maisto tiekimo grandinės dalyvių yra MVĮ, laikantis principo „visų pirma galvokime apie mažuosius“, siekiant sėkmingo dalyvavimo Kodekse ir indėlio į jį, reikia nustatyti konkrečius šių MVĮ poreikius.

4. Mokslo ir įrodymų bazė

Pasirašiusieji savo indėlį siekiant šio Kodekso tikslų grindžia patikimais moksliniais įrodymais, jei tokių yra.

5. Maisto sauga

ES maisto ir pašarų teisės sistema užtikrina aukšto lygio ES rinkai pateikiamų maisto ir pašarų produktų saugą, o norint, kad taip ir būtų, tam reikia nuolatinių visų vertės grandinės dalyvių pastangų. Veiksmai, kurių imamasi pagal šį Kodeksą, neturi pakenkti maisto ir pašarų saugai; priešingai, jais turėtų būti įgyvendinami aukšti maisto saugos standartai, kuriuos palaiko Europos subjektai ir kuriais grindžiama ES reguliavimo sistema.

6. Skaidrumas ir atskaitomybė

Pasirašiusieji, neviršydami savo įgaliojimų, kompetencijos ir pajėgumų, skaidriai praneša apie savo veiklą siekiant šio Kodekso tikslų, taip prisidedami prie periodiško Kodekso įgyvendinimo eigos ir veiksmingumo vertinimo. Pasirašiusieji siekia dalytis žiniomis, patirtimi ir gerąja praktika visoje vertės grandinėje.

Pasirašiusieji turi prieigą prie visos su šio Kodekso įgyvendinimu susijusios informacijos (įskaitant darbotvarkes, darbo dokumentus ir protokolus).

7. **Aktyvus dalyvavimas**

Visi Pasirašiusieji teikia informaciją ir prisideda prie Kodekso pagal savo kompetenciją ir žinių sritį. Pasirašiusieji stengiasi užtikrinti nuolatinį dalyvavimą ir indėlį siekiant Kodekso tikslų.

III. ĮTRAUKIMO Į MAISTO TVARUMĄ SISTEMA

3.1 Bendri siekiai ir orientaciniai veiksmai

Šiuo Kodeksu siekiama pagerinti tvarumą trimis lygiais:

- 1) Sveikos ir tvarios mitybos maisto vartojimo įpročiais
- 2) Vidiniuose procesuose, operacijose ir organizacijose vidurinės maisto grandinės dalyvių lygmeniu
- 3) Visoje tiekimo grandinėje, bendradarbiaujant su pagrindiniais gamintojais ir kitais dalyviais

Kiekviename lygmenyje nustatyti bendri siekiai (išreikšti tikslais ir uždaviniais) ir orientaciniai veiksmai, kurie iš viso apima tris tvarumo ramsčius (aplinkosauginį, socialinį ir ekonominį). Visi subjektai, norintys prisidėti prie šio Kodekso, kviečiami dėti prie toliau išvardytų bendrų siekių. Be to, siekdami užsibrėžtų tikslų ir uždavinių maisto tvarkymo subjektai (įmonės) gali remtis orientacinių veiksmų sąrašu.

Tokiu būdu įmonėms siūloma, jei įmanoma, taikyti rizika grindžiamo išsamaus patikrinimo procesus, kad būtų nustatytos, suplanuotos ir svarbos tvarka išdėstytos priemonės, skirtos neigiamam aplinkosauginiam, socialiniam ir ekonominiam poveikiui šalinti. Yra įvairių nustatytų gairių, principų, standartų ir sistemų, susijusių su išsamiu patikrinimu ir atsakingu verslo vykdymu bei įmonių socialine atsakomybe. „[*EBPO ir FAO gairės dėl atsakingų žemės ūkio tiekimo grandinių*](#)“ yra vienas iš tarptautinių mastu pripažįstamų pavyzdžių, padedantis Europos įmonėms ir šalims gamintojoms mažinti socialinę ir aplinkosauginę riziką žemės ūkio ir maisto tiekimo grandinėse. Be to, taip pat verta atsižvelgti į esamas bendradarbiavimo veikiant konkurencinėje rinkoje iniciatyvas, susijusias su išsamiu patikrinimu, pvz., sektorių tiekimo gaires ir bendros rizikos nustatymą. Kodekso interneto svetainėje bus pateiktas nebaigtinis gairių ir iniciatyvų sąrašas.

3.1.1 Sveikos ir tvarios mitybos maisto vartojimo įpročių skatinimas

1 siekis.

**Sveika⁴, subalansuota ir tvari mityba visiems Europos vartotojams,
prisidedanti prie:**

- 1) Netinkamos mitybos ir su mityba susijusių neužkrečiamųjų ligų stabdymo ES**
- 2) Maisto vartojimo poveikio aplinkai mažinimo iki 2030 m.**

Pirmiau nurodytas siekis yra paremtas bei tiesiogiai ir netiesiogiai susijęs su tarptautiniais tikslais, suformuluotais, be kita, Jungtinių Tautų (JT) darnaus vystymosi tiksluose (DVT) Nr. 2 (badas), Nr. 3 (gera sveikata ir gerovė), Nr. 4 (kokybiškas švietimas), Nr. 12 (tvari gamyba ir vartojimas), Nr. 13 (klimato politika), Nr. 14 (jūrų apsauga), Nr. 15 (biologinė įvairovė), ir Paryžiaus klimato susitarime. ES lygmeniu siekis siejamas su įvairiomis politikos iniciatyvomis, tokiomis kaip Europos žaliasis kursas (įskaitant ES strategiją „Nuo ūkio iki stalo“, ES klimato teisės aktą, Žiedinės ekonomikos veiksmų planą), taip pat Europos kovos su vėžiu planas, 2014–2020 m. ES kovos su vaikų nutukimu veiksmų planas, ES nacionalinių iniciatyvų dėl pasirinktų maisto medžiagų sistema, Bendri geriausios mitybos praktikos veiksmai („Best Re-Map“), ES vaiko teisių strategija ir kt.

Nustatyti šie siekiai:

- a) Geresni maisto vartojimo įpročiai ES**
- b) Maisto aplinka, palengvinanti sveikos ir tvarios mitybos pasirinkimą**

⁴ Šiame Kodekse taikoma toliau išdėstyta „sveikos mitybos“ apibrėžtis (paimta iš CFS savanoriškų gairių dėl maisto sistemų ir mitybos): „Sveika mityba – tai mityba, kuri yra pakankamo kiekio ir kokybės, kad užtikrintų optimalų visų žmonių augimą ir vystymąsi bei palaikytų funkcionavimą ir fizinę, psichinę bei socialinę gerovę visais gyvenimo etapais, taip pat fiziologinius poreikius. Sveika mityba yra saugi, įvairi, subalansuota ir pagrįsta maistinę vertę turinčiu maistu. Ji padeda apsisaugoti nuo visų formų netinkamos mitybos, įskaitant nepakankamą mitybą, mikroelementų trūkumą, atsvorį ir nutukimą, ir sumažina su mityba susijusių neužkrečiamųjų ligų riziką. Tiksliai sveikos mitybos sudėtis priklauso nuo žmogaus savybių (pvz., amžiaus, lyties, gyvenimo būdo ir fizinio aktyvumo), geografinių, demografinių, kultūrinių modelių ir kontekstų, maisto pasirinkimo, maisto produktų prieinamumo iš vietinių, regioninių ir tarptautinių šaltinių ir mitybos papročių [...]“

Jiems įgyvendinti nustatyti šie **orientaciniai veiksmai**:⁵

a) **Geresni maisto vartojimo įpročiai ES**

- *Skatinti didesnę vaisių ir daržovių, viso grūdų javų, skaidulų, riešutų ir ankštinių augalų, įskaitant vietinių veislių, vartojimą (pvz., didinant jų pasiūlą ir (arba) prieigą prie jų)*
- *Teikti ir (arba) skatinti tvariau pagamintus maisto produktus ir patiekalus (pvz., tvariai pagamintą ekologišką maistą; aukštesnius gyvūnų gerovės standartus; tvarią žuvininkystę, akvakultūrą ir dumblių produktus)*
- *Jei įmanoma, gerinti maisto produktų ir patiekalų maistinę sudėtį ir mažinti poveikį aplinkai, pvz., keičiant produktų sudėtį ir kuriant naujus produktus ir (arba) diegiant naujoves*
- *Peržiūrėti ir (arba) pasiūlyti atitinkamų porcijų ir porcijų dydžių asortimentą, skirtą tvariam maisto vartojimui*
- *Skatinti vartotojų informuotumą apie sveiką, subalansuotą ir tvarią mitybą, įskaitant tvarų maisto vartojimą, kaip sveikos ir tvarios gyvenamosios dalį*

b) **Maisto aplinka, palengvinanti sveikos ir tvarios mitybos pasirinkimą**

- *Teikti vartotojams skaidrią, savanorišką informaciją apie produktus, pvz., skaitmeninėmis priemonėmis*
- *Taikyti atsakingą maisto produktų rinkodarą ir reklamos praktiką, pvz., laikantis savireguliacinio ir bendro reguliavimo iniciatyvų ir standartų*
- *Skatinti sveiko ir tvaraus maisto paslaugų praktiką*
- *Integruoti tvarią praktiką ir sveikatą darbo vietoje*
- *Remti vietos veiksmus, kuriais siekiama pagerinti sveikos ir tvarios mitybos prieinamumą visiems*

KOMPLEKSINIS 2 siekis:

Maisto nuostolių ir atliekų prevencija ir mažinimas
(vartotojų lygmeniu, vidaus operacijose ir vertės grandinėse)

⁵ Atitinkamais atvejais atsižvelgiant į maisto pagrindu sukurtas mitybos gaires ir (kitą) atitinkamą politiką

Pirmiau nurodytas (kompleksinis) **siekis** yra paremtas bei tiesiogiai ir netiesiogiai susijęs su tarptautiniais tikslais, suformuluotais, be kita, Jungtinių Tautų (JT) darnaus vystymosi tiksluose (DVT) Nr. 2 (bado panaikinimas), Nr. 6 (švarus vanduo ir sanitarija), Nr. 7 (įperkama ir švari energija), Nr. 9 (pramonė, inovacijos ir infrastruktūra), Nr. 12 (tvarti gamyba ir vartojimas), Nr. 13 (klimato politika), Nr. 14 (jūrų apsauga), Nr. 15 (biologinė įvairovė), Nr. 17 (partnerystės), ir Paryžiaus klimato susitarime. ES lygmeniu siekis siejamas su įvairiomis politikos iniciatyvomis, tokiomis kaip Europos žaliasis kursas (įskaitant ES klimato teisės aktą, ES biologinės įvairovės strategiją, ES strategiją „Nuo ūkio iki stalo“, Žiedinės ekonomikos veiksmų planą), taip pat ES maisto nuostolių ir švaistymo prevencijos platforma.

Siekiant [darnaus vystymosi tikslo \(DVT\) 12.3](#), nustatytas toks **siekis**:

Iki 2030 metų 50 proc. sumažinti maisto atliekas vienam gyventojui mažmeninės prekybos ir vartotojų lygmeniu ir mažinti maisto nuostolius visoje ES maisto gamybos ir tiekimo grandinėje

Jiems įgyvendinti nustatyti šie **orientaciniai veiksmai**:

a) Remti geresnį maisto tvarkymą namų ūkių lygmeniu

- *Imtis veiksmų, kad vartotojai galėtų sumažinti maisto atliekas arba jų visai išvengti, pvz.:
  - skatinti sąmoningą pirkimą;
  - pateikti įvairių porcijų ir pakuočių dydžių, atitinkančių skirtingus gyvenimo būdus ir namų ūkių poreikius.*
- *Remti, skatinti arba vykdyti iniciatyvas, kuriomis būtų teikiama informacija vartotojams arba didinamas jų sąmoningumas, siekiant padėti išvengti maisto atliekų ir sumažinti jų kiekį (pvz., laikymo instrukcijos, maisto planavimas, datų žymėjimas, receptai gaminant iš likučių)*
- *Optimizuoti ir plėtoti novatoriškus sprendimus (pvz., susijusius su pakuotėmis, sudedamosiomis dalimis), kad būtų išvengta maisto atliekų susidarymo transportuojant, paskirstant, laikant namuose ir naudojant*
- *Sukurti ir (arba) įgyvendinti skaitmeninius sprendimus ir (kitas) naujoviškas komunikacijos priemones, skirtas pagerinti vartotojų informavimą apie maisto atliekas*

b) Atliekų mažinimas ir operacijų nuostolių mažinimas vertės grandinėse⁶

- *Nustatyti ir įgyvendinti priemonės procesų medžiagų veiksmingumui pagerinti, pvz., ištirti (maisto) atliekų ir nuostolių priežastis ir prevencijos bei mažinimo galimybes*
- *Įgyvendinti maisto atliekų prevencijos ir mažinimo gaires (įskaitant vertinimą), pvz., ES maisto nuostolių ir švaistymo prevencijos platformos rekomendacijas*
- *Pirmenybę teikti maisto pertekliaus persikirstymui žmonėms, kuriems reikia pagalbos*
- *Optimizuoti žaliavų naudojimą panaudojant atliekas*
- *Vengti pavojingų ir nepavojingų atliekų arba mažinti jų susidarymą, pakeičiant arba sumažinant toksiškų medžiagų naudojimą, ir užtikrinti produktyvų atliekų panaudojimą bei saugų jų šalinimą*
- *Didinti sąmoningumą ir telkti išteklius, įskaitant žiedinės ir biologinės ekonomikos sritis, taip pat investuoti į įgūdžius ir darbuotojų mokymą*
- *Gerinti bendradarbiavimą maisto tiekimo grandinėje, kad būtų kuo labiau mažinami maisto nuostoliai ir atliekos, stiprinant inovacijų pajėgumus, pvz., kuriant naujus produktus iš gretutinių arba išmestų produktų*

---

⁶ Pagal maisto atliekų hierarchiją (žr. [Trumpai apie maisto atliekas Europos Sąjungoje](#), Europos Komisija, 2020).

3.1.2 Maisto perdirbimo, mažmeninės prekybos, maisto paslaugų ir svetingumo sektoriaus vidaus procesų tvarumo gerinimas

3 siekis.

Neutralaus poveikio klimatui maisto grandinė Europoje iki 2050 m.

Pirmiau nurodytas siekis yra paremtas bei tiesiogiai ir netiesiogiai susijęs su tarptautiniais tikslais, suformuluotais, be kita, Paryžiaus klimato susitarime, Jungtinių Tautų (JT) darnaus vystymosi tiksluose (DVT) Nr. 6 (švarus vanduo ir sanitarija), Nr. 7 (įperkama ir švari energija), Nr. 12 (tvari gamyba ir vartojimas), Nr. 13 (klimato politika), Nr. 14 (jūrų apsauga), Nr. 15 (biologinė įvairovė), Nr. 17 (partnerystės). ES lygmeniu siekis suderinamas su Klimato teisės akto tikslais iki 2030 m. 55 proc. sumažinti grynąjį išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį ir iki 2050 m. pasiekti poveikio klimatui neutralumą, bei yra siejamas su įvairiomis kitomis politikos iniciatyvomis pagal Europos žaliąjį kursą (įskaitant ES biologinės įvairovės strategiją, ES strategiją „Nuo ūkio iki stalo“, Žiedinės ekonomikos veiksmų planą) ir Komisijos rekomendaciją dėl aplinkosauginio pėdsako matavimo ir pranešimo apie jį metodo.

Nustatytas toks siekis:

Sumažinti grynąjį išmetamų ŠESD kiekį savo veikloje, prisidedant prie to, kad iki 2030 m. ES maisto grandinėje išmetamų ŠESD kiekis būtų sumažintas 55 proc.⁷ (laikantis mokslu pagrįsto požiūrio)

Jiems įgyvendinti nustatyti šie orientaciniai veiksmai:

a) Grynojo išmetamų ŠESD kiekio mažinimas savo veikloje

- *Analizuoti šiuo metu išmetamą ŠESD kiekį, nustatyti karštuosius taškus ir įgyvendinti veiksmus ir (arba) būdus, kaip sumažinti išmetamųjų teršalų kiekį savo veikloje, pvz.:*
  - *mažinti energijos vartojimą ir didinti energijos vartojimo gamybai efektyvumą naudojant mažiau energijos suvartojančias ir mažai anglies dioksido į aplinką*

⁷ Palyginti su 1990 m. lygiu.

išskiriančias technologijas (pvz., elektrifikavimą, atsinaujinančios energijos naudojimą, šildymą ir vėsinimą)

- *Plačiau naudoti atsinaujinančius energijos šaltinius (pvz., saulės energiją, vėją, tvarią biomasę, gretutinius produktus)*
- *Didinti logistikos veiksmingumą (pvz., skatinti pažangiąją logistiką, vietinės tiekimo grandines ir (arba) tiekimo šaltinius)*
- *Taikyti tvarius ekonomikos / bioekonomikos sprendimus ir taip prisidėti prie žiedinės ekonomikos*

4 siekis.

Optimizuota žiedinė ir efektyviai išteklius naudojanti maisto grandinė Europoje

Pirmiau nurodytas **siekis** yra paremtas bei tiesiogiai ir netiesiogiai susijęs su tarptautiniais tikslais, suformuluotais, be kita, Jungtinių Tautų (JT) darnaus vystymosi tiksluose (DVT) Nr. 6 (švarus vanduo ir sanitarija), Nr. 7 (įperkama ir švari energija), Nr. 9 (pramonė, inovacijos ir infrastruktūra), Nr. 12 (tvari gamyba ir vartojimas), Nr. 13 (klimato politika), Nr. 14 (jūrų apsauga), Nr. 15 (biologinė įvairovė), Nr. 17 (partnerystės). ES lygmeniu siekis siejamas su įvairiomis politikos iniciatyvomis, tokiomis kaip Europos žaliasis kursas (įskaitant Žiedinės ekonomikos veiksmų planą, ES klimato teisės aktą, ES biologinės įvairovės strategiją, ES strategiją „Nuo ūkio iki stalo“) ir Komisijos rekomendaciją dėl aplinkosauginio pėdsako matavimo ir pranešimo apie jį metodo.

Nustatyti šie **siekiai**:

- a) Efektyvesnis išteklių naudojimas savo operacijose, prisidedant prie tvaraus, efektyvaus energijos ir gamtinių išteklių naudojimo ir valdymo operacijose iki 2030 m.**
- b) Tvaresnės maisto ir gėrimų pakuotės, siekiant, kad iki 2030 m. visos pakuotės taptų žiedinės**

Jiems įgyvendinti nustatyti šie **orientaciniai veiksmai**:

a) Efektyvesnis išteklių naudojimas savose operacijose

- *Apsvarstyti galimybę produktams ir (arba) įmonėms taikyti aplinkosauginio pėdsako arba kitas gyvavimo ciklo analizės metodikas poveikiui įvertinti*
- *Nustatyti ir įgyvendinti priemones, skirtas:*
  - *gerinti energinį naudingumą ŽR. 3 SIEKĮ*
  - *gerinti vandens naudojimo efektyvumą (pvz., vandens tvarkymo praktika, nuotekų kokybė, vandens regeneravimas ir pakartotinis naudojimas)*
  - *mažinti maisto nuostolius ir atliekas ŽR. 2 SIEKĮ*

b) Maisto ir gėrimų pakuočių tvarumo gerinimas

- *Nustatyti, plėtoti ir (arba) skatinti tvaresnių pakavimo sprendimų naudojimą⁸, pvz., skirtų:*
  - *didinti pakuočių ir (arba) pakavimo medžiagų naudojimo efektyvumą (pvz., taikant (kuriant) pakartotinio naudojimo ir pakartotinio užpildymo sprendimus);*
  - *didinti maisto pakuočių perdirbamumą;*
  - *didinti perdirbtų ir (arba) atsinaujinančių medžiagų kiekį maisto pakuotėse;*
  - *surinkti daugiau maisto pakuočių atliekų;*
- *Remti naujoves pakavimo sistemose, kurių bendras aplinkosauginis veiksmingumas yra geresnis*
- *Remti, skatinti arba imtis iniciatyvų informuoti vartotojus arba didinti jų sąmoningumą, siekiant padėti jiems išvengti šiukšlinimo ir užtikrinti, kad maisto pakuočių atliekos būtų tinkamai*

šalinamos

5 siekis.

**Ilgalaikis, įtraukus ir tvarus ekonomikos augimas,
užimtumas ir deramas darbas visiems**

Pirmiau nurodytas **siekis** yra paremtas bei tiesiogiai ir netiesiogiai susijęs su tarptautiniais tikslais, suformuluotais, be kita, Jungtinių Tautų (JT) darnaus vystymosi tiksluose (DVT) Nr. 1 (skurdo panaikinimas), Nr. 3 (sveikata ir gerovė), Nr. 4 (kokybiškas švietimas), Nr. 5 (lyčių lygybė), Nr. 6 (švarus vanduo ir sanitarija), Nr. 7 (įperkama ir švari energija), Nr. 8 (deramas darbas ir

⁸ Atsižvelgiant į pakuočių funkcionalumą (maisto saugą, kokybę, transportabilumą), technologinį pagrįstumą ir ekonominį gyvybingumą.

ekonomikos augimas), Nr. 9 (pramonė, inovacijos ir infrastruktūra), Nr. 10 (nelygybės mažinimas), Nr. 12 (tvari gamyba ir vartojimas), Nr. 13 (klimato politika), Nr. 14 (jūrų apsauga), Nr. 15 (biologinė įvairovė), Nr. 17 (partnerystės), ir Paryžiaus klimato susitarime. ES lygmeniu siekis siejamas su įvairiomis politikos iniciatyvomis, tokiais kaip Europos žaliasis kursas (įskaitant strategiją „Nuo ūkio iki stalo“, ES pramonės strategiją), Europos socialinių teisių ramstis, Europos įgūdžių darbotvarkė (ES įgūdžių paktas) ir pan., taip pat Europos žiedinės ekonomikos suinteresuotųjų subjektų platforma ir socialinių partnerių socialinis dialogas.

Nustatyti šie **siekliai**:

- a) Didesnis įmonių, veikiančių bet kurioje maisto vertės grandinės vietoje, atsparumas ir konkurencingumas iki 2030 m.**
- b) Kokybiški darbai, kvalifikuota darbo jėga ir saugios bei įtraukios darbo vietos visiems**

Jiems įgyvendinti nustatyti šie **orientaciniai veiksmai**:

- a) Įmonių atsparumo ir konkurencingumo didinimas
  - *Nukreipti naują įmonių plėtrą ir (arba) modelius į maisto tvarumą*
  - *Dalyvauti maisto tvarumo mokslinių tyrimų ir inovacijų programose*
  - *Investuoti į ilgalaikės tvarios vertės kūrimą*

- b) Remti kvalifikuotą darbo jėgą ir visiems užtikrinti saugias ir įtraukias darbo vietas
  - *Remti darbuotojų mokymą, kvalifikacijos kėlimą ir (arba) perkvalifikavimą*
  - *Didinti įvairovę, teisingumą ir įtrauktį darbo vietoje*
  - *Siekti nuolat gerinti darbo sąlygas, pvz., investuojant į sveikatą ir saugą (ergonomiką), kad būtų kuriamos saugesnės darbo vietos visiems*

3.1.3 Maisto vertės grandinės tvarumo gerinimas pirminių gamintojų ir kitų dalyvių atžvilgiu

6 siekis.

Tvarios vertės kūrimas Europos maisto tiekimo grandinėje per partnerystę

Pirmiau nurodytas **siekis** yra paremtas bei tiesiogiai ir netiesiogiai susijęs su tarptautiniais tikslais, suformuluotais, be kita, Jungtinių Tautų (JT) darnaus vystymosi tiksluose (DVT) Nr. 1 (skurdo panaikinimas), Nr. 2 (bado panaikinimas), Nr. 3 (sveikata ir gerovė), Nr. 4 (kokybiškas švietimas), Nr. 7 (įperkama ir švari energija), Nr. 8 (deramas darbas ir ekonomikos augimas), Nr. 9 (pramonė, inovacijos ir infrastruktūra), Nr. 10 (nelygybės mažinimas), Nr. 12 (tvari gamyba ir vartojimas), Nr. 13 (klimato politika), Nr. 14 (jūrų apsauga), Nr. 15 (biologinė įvairovė), Nr. 17 (partnerystės), ir Paryžiaus klimato susitarime. ES lygmeniu siekis siejamas su įvairiomis politikos iniciatyvomis, tokiomis kaip Europos žaliasis kursas (įskaitant strategiją „Nuo ūkio iki stalo“, ES pramonės strategiją), Europos įgūdžių darbotvarkė (ES įgūdžių paktas) ir pan., taip pat Europos žiedinės ekonomikos suinteresuotųjų subjektų platforma.

Nustatyti šie **siekiai**:

- a) **Didesnis įmonių, veikiančių bet kurioje maisto vertės grandinės vietoje, atsparumas ir konkurencingumas iki 2030 m.**
- b) **Tolesnė pažanga siekiant tvarios gamybos, padėsianti iki 2030 m. tvariai valdyti ir efektyviai naudoti gamtos išteklius ir gerinti gyvūnų gerovę**

Jiems įgyvendinti nustatyti šie **orientaciniai veiksmai**:

a) Tiekimo grandinės atsparumo ir konkurencingumo didinimas

- *Stiprinti tiekimo grandinės ryšius ir kurti bendrą vertę su partneriais ir (arba) tiekėjais visoje grandinėje, nustatant sinergijos ir bendradarbiavimo galimybes, pvz., susijusias su:*
  - o *technologijų ir žinių perdavimo skatinimu (pvz., integruota ūkininkavimo technika);*

- konkuruojančių įmonių dalyvavimu bendruose moksliniuose tyrimuose ir inovacijų projektuose (pvz., produktų, procesų, technologijų);
- dalyvavimu gebėjimų stiprinime, mokymuose, konsultacijose ir įgūdžių ugdyme;
- skaitmeninių sprendimų ir šiuolaikinių technologijų taikymo skatinimu;
- bendrų metodikų ir keitimosi duomenimis praktikų, skirtų įvertinti tiekimo grandinės poveikį, kūrimu.

b) Tvarios gamybos skatinimas

- Skatinti ir remti naujoves ir (arba) aktyvesnį tvarios žemės ūkio, akvakultūros ir žuvininkystės praktikos⁹ taikymą bendradarbiaujant su ūkininkais ir (arba) žvejais, visų pirma siekiant:
  - švelninti klimato kaitą (pvz., mažinti išmetamųjų teršalų kiekį ir maisto medžiagų praradimą);
  - gerinti biologinę įvairovę;
  - didinti žiedišumą ir efektyvų išteklių naudojimą;
  - prisitaikyti prie klimato kaitos, kartu prisidedant prie ūkininkų pragyvenimo gerinimo (pvz., pasėlių įvairinimo);
  - gerinti gyvūnų gerovę ir žmonių bei gyvūnų sveikatą (pvz., skatinti atsakingą vaistų vartojimą gyvūnams; koncepciją „Viena sveikata“);
  - tvaraus gamtos išteklių (pvz., žemės, dirvožemio ir žuvų išteklių) tvarkymo;
- Remti tvarų pesticidų ir trąšų naudojimą, kartu prisidedant prie aprūpinimo maistu saugumo ir atsparumo palaikymo

---

⁹ Pvz., susijusią su regeneraciniu žemės ūkiu, ekologiniu ūkininkavimu, agrarine miškininkyste, agrarine ekologija, anglies dioksido kiekio dirvožemyje didinančiu ūkininkavimu, tvaria žuvininkyste, agrarinėmis aplinkosaugos priemonėmis ir kt.

7 siekis.

Tvarus tiekimas maisto tiekimo grandinėse

Pirmiau nurodytas **siekis** yra paremtas bei tiesiogiai ir netiesiogiai susijęs su tarptautiniais tikslais, suformuluotais, be kita, Jungtinių Tautų (JT) darnaus vystymosi tiksluose (DVT) Nr. 1 (skurdo panaikinimas), Nr. 2 (bado panaikinimas), Nr. 4 (kokybiškas švietimas), Nr. 7 (įperkama ir švari energija), Nr. 8 (deramas darbas ir ekonomikos augimas), Nr. 10 (nelygybės mažinimas), Nr. 12 (tvari gamyba ir vartojimas), Nr. 13 (klimato politika), Nr. 14 (jūrų apsauga), Nr. 15 (biologinė įvairovė), Nr. 17 (partnerystės), ir Paryžiaus klimato susitarime. ES lygmeniu siekis siejamas su įvairiomis politikos iniciatyvomis, tokiomis kaip Europos žaliasis kursas (įskaitant strategiją „Nuo ūkio iki stalo“, biologinės įvairovės strategiją, ES pramonės strategiją), .

Nustatyti šie **siekiai**:

- a) Pertvarkytos prekių tiekimo grandinės, kurios neprisideda prie miškų naikinimo, miškų alinimo ir natūralių buveinių naikinimo ir išlaiko bei apsaugo vertingas ekosistemas ir biologinę įvairovę**
- b) Geresni socialiniai rezultatai (visuotinėse) maisto tiekimo grandinėse**

Jiems įgyvendinti nustatyti šie **orientaciniai veiksmai**:

- a) Prekių tiekimo grandinių pertvarkymas
  - *Skatinti tvarų medžiagų, susijusių su (tiesioginiais) tiekėjais ES viduje arba už jos ribų, tiekimą*
  - *Skatinti moksliskai pagrįstų maisto produktų (įskaitant žuvį ir žuvininkystės produktus) tvarumo sertifikavimo sistemų taikymą*
  - *Nustatyti atitinkamus sprendimus ir strategijas ir prie jų prisidėti siekiant:*
    - *remti, išlaikyti ar apsaugoti natūralias buveines ir biologinę įvairovę;*
    - *užkirsti kelių neigiamam veiksmy poveikiui orui, žemei, dirvožemiui, vandeniui ir miškams, jį sumažinti arba visiškai panaikinti;*
    - *kurti maisto tiekimo grandines, kurios nenaikina miškų;*

- *apželdinti mišku;*
- *tvariai naudoti žemę.*

b) Socialinių rezultatų (visuotinėse) maisto tiekimo grandinėse gerinimas

- *Nustatyti ir šalinti svarbiausius socialinio tvarumo trūkumus visoje maisto vertės grandinėje, darančius poveikį pažeidžiamiausioms grupėms*
- *Su tiekėjais skatinti deramas darbo sąlygas, darbuotojų sveikatą ir saugą*
- *Skatinti moksliškai pagrįstų maisto produktų (įskaitant žuvį ir žuvininkystės produktus) tvarumo sertifikavimo ir auditavimo sistemų taikymą siekiant socialinių rodiklių*

3.2 Plataus užmojo įmonių įsipareigojimų sistema

Atskiros įmonės, norinčios parodyti lyderystę ir būti pavyzdžiu, kaip prisidėti prie Kodekse nustatytų siekių ir uždavinių įgyvendinimo, gali priimti plataus užmojo įsipareigojimus joms aktualiomis tvarumo temomis. Šie įsipareigojimai papildys bendrąsias nuostatas, numatytas šiame Kodekse. Šiame skirsnyje nustatoma šių įsipareigojimų sistema.

3.2.1 Tinkamos įmonės

Visos didelės ir mažos įmonės, veikiančios maisto sistemose, yra laukiamos ir skatinamos priimti įsipareigojimus, susijusius su jų pačių veikla ir poveikiu. Taip pat įmonės, kurioms maistas yra tik jų veiklos dalis, gali teikti įsipareigojimus pagal šį Kodeksą, tačiau pageidautina, kad įsipareigojimai būtų taikomi tik tai veiklos daliai, kuri susijusi su maistu.

Įmonių, kurios veikia tiek ES, tiek už jos ribų, įsipareigojimai iš esmės būtų taikomi pardavimams ir (arba) veiklai ES, įskaitant poveikį, susijusį su jų tiekimo grandinėmis už ES ribų (susijusį su šiais pardavimais ir (arba) veikla). Jei įmonės pageidauja, jos gali pateikti įsipareigojimus, taikomus visai jų prekybai ir (arba) veiklai (ir susijusioms tiekimo grandinėms).

3.2.2 Įsipareigojimų specifikacija

Pagal šį Kodeksą pateikti įsipareigojimai turi:

- a. būti **plataus užmojo, apčiuopiami, jei įmanoma – kiekybiniai ir išmatuojami.**
- b. **apimti tvarumo aplinkosauginius, socialinius ir sveikatos aspektus,** nors tam tikroms temoms gali būti teikiama pirmenybė, jei kitų aspektų atžvilgiu laikomasi žalos nedarymo principo;
- c. **būti orientuoti į temas, kuriomis bendrovė daro didžiausią poveikį visuomenei ir aplinkai¹⁰;**
- d. **prisidėti prie ES žaliojo kurso** (visų pirma strategijos „Nuo ūkio iki stalo“, Biologinės įvairovės strategijos ir Žiedinės ekonomikos veiksmų plano) ir **visuotinių susitarimų**, tokių

---

¹⁰ Pavyzdžiui, kaip nustatyta atliekant reikšmingumo analizę. MVJ, nustatydamos prioritetines sritis, gali taikyti siauresnį metodą.

kaip Paryžiaus klimato susitarimas (JTBBBB) ir JT darnaus vystymosi tikslai¹¹, **tikslų ir uždavinių ir atitikti** šiame Kodekse išdėstytus **siekius**;

- e. **bent jau būti susiję su laikotarpiu iki 2025 m. ir pageidautina iki 2030 m.**, o kai kuriais aspektais (ypač aplinkosauginiais) rekomenduojama (taip pat) turėti ilgesnio laikotarpio (2040–2050 m.) viziją.

Pateikdamos savo įsipareigojimą (-us), įmonės turėtų pateikti **trumpą dokumentą**¹², kuriame pateikiama:

- pagrindimas, paaiškinantis, kodėl pasirinktos tam tikros temos;
- įsipareigojimo (-ų) kiekybinių rodiklių pasirinkimo pagrindimas;
- rodikliai / PVRR, kurie bus naudojami įsipareigojimo (-ų) įgyvendinimo pažangai vertinti, taikant visuotinai pripažintas metodikas, jei įmanoma ir jei jos prieinamos¹³;
- atskaitos taškas, pagal kurį bus stebima pažanga. Jis turi būti ne ankstesnis kaip 2015 m. (pagal JT DVT sistemą), išskyrus kai kuriuos aspektus (visų pirma klimato), kuriems gali būti taikomas ne ankstesnis kaip 1990 m. atskaitos taškas;
- paaiškinimas, ar šis pareiškimas susijęs su įsipareigojimu (-ais), prisiimtu (-ais) iki Elgesio kodekso priėmimo, ir su nauju (-ais) įsipareigojimu (-ais).¹⁴

Mažos ir vidutinės įmonės (MVI) prireikus gali naudoti paprastesnius rodiklius, kurie labiau tinka jų veiklos rūšiai ir įsipareigojimui (-ams).

¹¹ Kai busima visuotinė biologinės įvairovės sistema bus priimta vyksiančioje 15-oje Biologinės įvairovės konvencijos šalių konferencijoje, taip pat turėtų būti siekiama įsipareigojimų, pateiktų po šios datos, nuoseklumo.

¹² Jei įsipareigojimai pateikiami iki 2021 m. liepos 15 d., dokumentą su temų ir kiekybinių rodiklių pagrindu galima pateikti vėliau, iki 2021 m. gruodžio 31 d.

¹³ (Ne visi) šių rodiklių ir metodikų pavyzdžiai: OEF, EMAS arba lygiaverčiai (anglies dioksido atskleidimo projektas; mokslu pagrįstas tikslas) išmetamo ŠESD kiekio ir poveikio aplinkai rodikliai, JT pasaulinis susitarimas, Pasaulinės atsiskaitymo iniciatyvos rodikliai, ES maisto atliekų vertinimo metodika ir „Ellen MacArthur Foundation“ fondo plastiko ir perdirbimo rodikliai. Kalbant apie šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimą ir (arba) poveikį aplinkai, vertinamas bendras poveikis aplinkai per visą įmonės poveikio ir (arba) bendrų parduotų produktų gyvavimo ciklą¹³.

¹⁴ Įmonės gali pateikti esamus įsipareigojimus, jei šie įsipareigojimai atitinka specifikacijas taip, kaip nurodyta pirmiau.

3.2.3 Įsipareigojimų stebėsena ir ataskaitų teikimas

Didelės bendrovės¹⁵ pateikia metinę ataskaitą apie savo įsipareigojimo (-ų) įgyvendinimo eigą. Metinė ataskaita pateikiama iki kiekvienų metų balandžio pabaigos.

Pageidautina, kad ši ataskaita būtų santrauka su atitinkamomis ištraukomis iš bendrovės naujausios Aplinkosaugos, socialinių ir valdymo aspektų (ASV) ataskaitos arba Nefinansinės arba Įmonių tvarumo ataskaitos (NFRD / CSRD)¹⁶ ir (arba) kita svarbia informacija, kuri leistų įvertinti įmonių pažangą vykdant pagal šį Kodeksą priimtus įsipareigojimus.

Jei įsipareigojimai susiję su visuotiniais pardavimais ir (arba) veikla, įmonės gali teikti visuotines ataskaitas. Jei įsipareigojimai susiję su ES pardavimais ir (arba) veikla, ataskaitose turėtų būti kuo labiau atspindima ES veikla.

Mažos arba vidutinės įmonės (MVĮ), kurios negali kasmet teikti ataskaitų, kartą per dvejus ar trejus metus galėtų teikti supaprastintas ataskaitas apie savo įsipareigojimus ir su veikla susijusius duomenis.

3.2.4 Įsipareigojimų ir pažangos ataskaitų atskleidimas

Bendrovių priimti įsipareigojimai (įskaitant dokumentą, kuriame pateikiami temų ir kiekybinių rodiklių pasirinkimo pagrindimai) ir ataskaitos apie įsipareigojimo (-ų) vykdymo pažangą bus paskelbtos šiam Kodeksui skirtoje atviroje interneto svetainėje.

3.2.5 Įsipareigojimų vertinimo ir peržiūros procesas

Be pirmiau nurodytų ataskaitų, bendrovės, pateikusios įsipareigojimą (-us), bus paragintos platesnei suinteresuotųjų subjektų bendruomenei, kuri susitinka bent kartą per metus, Bendradarbiavimo platformoje (žr. 4.1 skirsnį) pateikti informaciją apie jo (jų) vykdymo pažangą. Įsipareigojimų vertinimo ir peržiūros procesas išsamiau aprašytas 4.2 skirsnyje.

---

¹⁵ Didelės bendrovės apibrėžiamos kaip įmonės, kurios nėra MVĮ (įterpkite nuorodą į MVĮ apibrėžtį)

¹⁶ Jei Europos Sąjunga nustatys naujus teisiškai įpareigojančius ataskaitų teikimo standartus arba metodikas, įmonės privalės jų laikytis.

3.3 Tinkamos sąlygos

Strategijoje „Nuo ūkio iki stalo“ pripažįstama, kad palanki aplinka gali padėti palengvinti, veiksmingiau įgyvendinti ir paspartinti maisto tvarkymo subjektų tvarumo veiksmus. Moksliniai tyrimai ir inovacijos, technologijos ir žinių perdavimas, taip pat, be kita ko, švietimas (pvz., siekiant gerinti gyventojų mitybos raštingumą) vaidina svarbų vaidmenį siekiant kurti tvarias maisto sistemas.

Dėl šios priežasties bus nustatytas ir Kodekso interneto svetainėje pateiktas pradinis įgalinančių veiksmų rinkinys. Numatoma, kad šie veiksniai padės visoms dalyvių kategorijoms įgyvendinti Kodekse nustatytus siekius ir uždavinius. Nepaisant to, kad subjektai mano, jog šie įgalinantys veiksniai yra būtini Kodekse nustatytiems siekiams įgyvendinti, pagal Kodeksą priimti įsipareigojimai negali priklausyti nuo nustatytų įgalinančių veiksmų.

Įgyvendinant šį Kodeksą, daugiau dėmesio gali būti skiriama papildomoms, tikslingesnėms paramos iniciatyvoms, skirtoms Kodekse nustatytiems siekiams, uždaviniams ir veiksmams įgyvendinti.

IV. ĮGYVENDINIMO SĄLYGOS

4.1 Valdymas

Šis Kodeksas grindžiamas trimis valdymo lygiais:

1. Bendradarbiavimo platforma

- a. Bendradarbiavimo platformai tenka patariamasis ir (arba) konsultacinis vaidmuo
- b. Platforma atvira visiems suinteresuotiems subjektams (Pasirašiusiesiems ir ne) bei valdžios institucijoms
- c. Ji posėdžiauja ne rečiau kaip kartą per metus (tuo metu, kai vyksta kasmetinė ES konferencija „Nuo ūkio iki stalo“)
- d. Platformą palaiko Europos Komisija, padedama Ryšių palaikymo grupės (žr. toliau)
- e. Ji reguliariai atnaujinama Pasirašiusiųjų grupės svarstymais (žr. toliau) ir turi galimybę teikti atsiliepimus ir pasiūlymus dėl Kodekso įgyvendinimo
- f. Pagrindiniai tikslai:
  - Geriau pažinti vienas kitą, stiprinti tarpusavio supratimą
  - Aktyviai skatinti suinteresuotųjų šalių bendradarbiavimą ir partnerystę Platformoje, siekiant šio Kodekso tikslų
  - Skatinti ir sudaryti palankesnes sąlygas gerosios patirties pateikimui ir pripažinimui bei keitimuisi ja
  - Sužinoti apie naujus tyrimus, projektus ir t. t.
  - Atvirai keistis Kodekso įgyvendinimo pažanga (atsižvelgiant į įsipareigojimus)
  - Jei įmanoma, skatinti subjektų bendradarbiavimą, visų pirma tai, kaip didesnės įmonės gali konsultuoti MVĮ siekiant tvarumo
  - Skatinti visų susijusių suinteresuotųjų subjektų ir valdžios institucijų diskusijas Europoje ir skatinti valdžios institucijų, privačių subjektų ir pilietinės visuomenės organizacijų partnerystę

2. Pasirašiusių grupė

- a. Pasirašiusių grupei tenka su Kodeksu susijusių sprendimų priėmimo vaidmuo (visų pirma dėl Kodekso peržiūros ir (arba) atnaujinimo Ryšių grupės siūlymu (-ais) (žr. toliau)).
- b. Ją sudaro šio Kodekso signatarai.
- c. Grupė organizuoja susirinkimą (-us), pvz., bendrus renginius arba specialius seminarus, į kuriuos gali būti kviečiama Europos Komisija ir kiti suinteresuotieji subjektai, siekiant skatinti ir plėtoti pagal Kodeksą vykdomą veiklą.
- d. Per Ryšių grupę ji gali teikti siūlymus ir idėjas iniciatyvoms / temas Bendradarbiavimo platformos susitikimui (-ams)

(Dėl kitų sąlygų Pasirašiusių grupė susitars pirmajame susirinkime)

3. Ryšių grupė (Komisijos ir išrinktų Pasirašiusių bendradarbiavimas)

- Ryšių grupė atlieka parengiamąjį / koordinavimo vaidmenį
- Ją sudaro asmenys iš Pasirašiusių grupės *(dėl kitų sąlygų Pasirašiusių grupė susitars pirmajame susirinkime)* ir Europos Komisijos
- Ji:
  - a) Rengia pasiūlymus Pasirašiusių grupei, kad prireikus būtų peržiūrėtas ir (arba) atnaujintas Kodeksas.
  - b) Padeda organizuoti Bendradarbiavimo platformos susirinkimą (-us).
  - c) Veikia kaip Europos Komisijos ir Pasirašiusių grupės tarpininkas.

4.2 Bendras Kodekso stebėjimas ir vertinimas

Bendrovių ir (arba) asociacijų pateiktos metinės ataskaitos, taip pat Bendradarbiavimo platformos suinteresuotųjų šalių atsiliepimai bus pagrindas vertinant pateiktų įsipareigojimų vykdymo pažangą ir (arba) poveikį. Pirmasis vertinimas bus atliktas iki 2022 m. pabaigos aktyviai dalyvaujant Bendradarbiavimo platformai ir Komisijai.

Metiniame Kodekso pažangos ir veiksmingumo vertinime bus remiamasi metiniais pateiktų įsipareigojimų vertinimais ir diskusijų Bendradarbiavimo platformoje ir Pasirašiusių bei Ryšių grupės susirinkimuose rezultatais. Remiantis tuo, bus sprendžiama dėl Kodekso pratęsimo (nutraukimo).

4.3 Atsisakymo dalyvauti sąlyga

- Atskiri Pasirašiusieji bet kuriuo metu gali nuspręsti atsisakyti šio Kodekso.
- Apie tai jie raštu praneša Pasirašiusiųjų grupei.
- Atsisakymas įsigalioja iš karto gavus pranešimą.

4.4 Įsigaliojimas

Šis Kodeksas įsigalioja jį pasirašius bent vienai (1) Europos maisto vertės grandinės vidurinės dalies asociacijai ir bent vienai (1) įmonei (asociacijai) vidurinėje maisto vertės grandinės dalyje prisijungus prie plataus užmojo įsipareigojimų sistemos.

Pasirašyta Briuselyje 2021 m. liepos 5 d.